

EL PARLAR DE CAMPOS

Natalia A. Hendriks Sánchez, August Darder Moll, Laura Sastre Barros

Resum:

En aquest treball es fa una descripció de les característiques més destacables del català col·loquial parlat a Campos (Mallorca). L'aportació més important és que —a part de basar-se en treballs previs, sobretot de Joan Veny, per a la caracterització general— comprova, mitjançant entrevistes a quatre persones majors (entre 77 i 81 anys) i a cinc adolescents (13-17 anys), les principals divergències i continuïtats entre el parlar de les dues generacions i, per tant, el sentit de l'evolució que segueix aquest parlar local. Les característiques del treball —d'autors amb procés de formació acadèmica i d'abast quantitatiu molt menor— fan que s'hagi de considerar un intent d'aproximació a la situació actual i que, tot i la modèstia de l'objectiu, aportï dades interessants per a possibles treballs més extensos.

Abstract:

This paper offers an outline of salient aspects of the colloquial Catalan spoken in Campos (Mallorca). Its most important contribution - aside from being based on previous studies, in particular that of Joan Veny, for general characterization purposes - is that, through interviews with four elderly people (aged 77 to 81) and five teenagers (aged 13 to 17), it demonstrates the main differences and continuing similarities in the way in which the two generations speak and, by extension, how local Catalan has evolved. Given the characteristics of the study (with a very low number of subjects and by authors still in academic education), it must be considered an attempt to gain an insight into the current situation. As such, despite its modest aims, it offers interesting information for use in possible longer studies.

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Presentació i motivació

Aquest treball neix de la voluntat de dur a terme una aproximació al parlar de Campos, establint-ne l'estudi com a punt de partida per a la comparació del model de llengua emprada pels joves en contrast amb el que fan servir els campaners més majors. Els individus que hem seleccionat, tots ells naturals del poble de Campos, se situen en una franja d'edat inferior a la dels devuit anys, per una banda, i en la superior a la dels seixanta-cinc, per una altra. Entenem que és en el trànsit entre aquestes dues generacions en què es van forjant els canvis més profunds que podrien explicar alguns dels usos lingüístics actuals del jovent del poble.

Plantejam, per tant, diverses línies de recerca de dades: per una banda, procurarem extreure les particularitats lèxiques i fonètiques més rellevants que caracteritzen la variant geogràfica del poble; i, per una altra, provarem de concretar algunes variacions entre la llengua dels joves en relació amb la parlada pels seus majors. Així aplicarem una perspectiva generacional en l'anàlisi lingüística. Esperam trobar variacions entre els distints parlars tenint en compte, sobretot, la gran quantitat de canvis socials que han esdevingut en el poble —i en tot Mallorca— durant els darrers 30 anys, i en la incidència directa que han tingut en els usos lingüístics dels parlants.

No tots els fenòmens, però, que han generat canvi en la parla han influït tots els individus amb el mateix grau d'intensitat. O dit d'una altra manera, les circumstàncies vitals d'un subjecte el fan més o menys susceptible d'experimentar canvis en la parla. Coseriu afirma que els trets essencials de la parla d'un individu es configuren durant la segona adolescència. Passada una edat determinada, el parlant es presenta més reticent als canvis lèxics i absolutament reticent als fonètics. Els padrins són per això portadors d'un parlar tradicional i en detriment a causa de l'empenta que tenen nous estils de vida.

També posarem el focus en l'anàlisi del lèxic. Entenem que si les característiques fonètiques d'aquest dialecte romanen més implícites en la parla i per tant més males de localitzar per a l'oïda no especialitzada, les característiques lèxiques poden ser més o menys apreciades per gairebé qualsevol parlant de l'indret insular.

Durant la recerca de la informació necessària per fer aquest treball, hem sabut de l'existència de la Sociofonètica, una branca de la Sociolingüística inspirada en els estudis de Labov, que té com a objecte d'anàlisi la relació de la variació en la pronúncia amb variables de tipus lingüístic, com ara el context fonètic, i amb variables de tipus social, com ara l'edat, el gènere, els tipus d'escolarització i, també, l'estil o el registre.

De la mateixa manera que en els estudis de Labov, en aquests treballs s'investiga el canvi lingüístic en temps aparent. Les diferents variants fonètiques explicitades, a més a més, s'analitzen acústicament. L'anàlisi acústica té la finalitat d'assegurar que les diferències percebudes pel lingüista-parlant, i eventualment pels parlants nadius no experts, corresponen a fets reals; sense l'anàlisi acústica pot ser difícil d'identificar els lloc precís d'un fenomen diferencial.

Feim referència a aquests estudis perquè va ser interessant per a nosaltres trobar una disciplina específica centrada en la premissa de la qual arranca aquest treball ("els factors socials determinen la parla d'un individu") i que inclou, alhora, un interrogant evident: en quin grau d'intensitat afecten les circumstàncies socials, entre elles l'edat i l'escolarització, en la pronúncia específica d'un individu real que fa ús d'un discurs més o menys espontani?

Per descomptat que no pretenem aquí assolir el nivell d'aprofundiment de les anàlisis sociofonètiques: la nostra base lingüísticodialectal no ens permet aspirar a un objectiu tan elevat. En tot cas intentarem una aproximació a aquesta varietat de la llengua catalana, i no aconseguirem aquí una visió general, però sí una bona mostra de la parla actual i viva que hem trobat durant la recerca pel poble.

Quan es parla dels factors que han afavorit el canvi lingüístic de les darreres dècades, se solen assenyalar alguns fenòmens que han estat igualment cabdals per a la configuració de la fesomia illenca actual. El turisme com a motor de canvi és ja un referent comú que se sol adduir com a causa d'un bon grapat de fenòmens socials. I és així perquè l'arribada de turisme en massa a Mallorca suposa un escurçament de distàncies amb la resta del món. És evident que la mobilitat afavoreix l'intercanvi i, per tant, el contagi entre parlant d'orígens molt diversos. L'influx de les anades i vengudes que tenen lloc durant l'anomenat Boom dels anys 60, juntament amb la immigració interna del sud de l'Espanya, deixa pas, més tard, a la immigració procedent de països empobrits.

Un altre factor important que se sol esmentar en analitzar el model de llengua emprat actualment, i que és introduïda sobretot a través de les generacions més

joves, és el de l'escolarització en català, que marca una fita històrica en l'evolució de la llengua viva. La introducció de l'ensenyament del català a tot el sistema educatiu data de 1979; tota la població insular i estrangera que ha passat per l'escola primària o secundària a partir d'aquell any –tots els qui ara tenen menys de trenta-cinc anys– han estudiat català a l'escola, i molts han seguit ensenyaments en català. Segurament l'estudi de la varietat estàndard ha suposat una eina aglutinadora i anivelladora de les llengües regionals, apropant distints parlars que abans romanien allunyats. En aquest sentit, també cal destacar la tasca cohesionadora que han dut a terme alguns mitjans de comunicació i que ha apuntat cap a idèntics objectius: la promoció i divulgació d'una llengua modèlica per a usos formals.

Suposam que malgrat la clara divisió que hi ha entre el registre formal --estudiat en les aules i en textos acadèmics-- i la versió col·loquial i familiar del català xerrat pels usuaris, les característiques de l'estàndard s'han anat escolant a poc a poc en els usos informals de la llengua. Un exemple d'això el podem trobar en la incorporació de paraules catalanes que han anat substituint alguns castellanismes molt arrelats entre les generacions més grans, aquelles que no han tengut accés a l'escola en català: antes, teatro, grupo... Ara bé, també podem trobar el fenomen invers; l'abandó de paraules pròpies locals o regionals en favor d'altres majoritàries a l'illa. En aquest sentit, no és difícil deduir que a Campos, un poble històricament ramader i agrícola, s'han emprat un nombre ingent de mots propis per designar la realitat del camp, com per exemple les eines de conreu. El desús en què han caigut algunes d'aquestes formes deu tenir, també, origen en l'abandonament de l'estil de vida agrícola i ramader a què força l'entrada en fallida del negoci de les vaqueries.

Un altre dels factors de canvi -i de diferències entre joves i vells- té a veure amb la incorporació de les noves tecnologies a la vida diària d'una part significativa de la població, la més jove. I d'aquesta nova realitat tecnològica és testimoni, sobretot, el repertori lèxic, que si per una banda ha eliminat paraules pertanyents a temps passats ha incorporat

amb la mateixa rapidesa una pila de termes nous que cerquen denominar realitats igualment noves.

1.2 Descripció del poble de Campos

Campos és una vila i municipi mallorquí situat al sud de l'illa, a la comarca de Migjorn. Té fita amb els municipis de Lluçmajor, Porreres, Felanitx, Santanyí i ses Salines. A més del cap municipal té dos nuclis turístics costaners: sa Ràpita i ses Covetes. El nombre d'habitants no supera els 10.000 segons les dades de l'Institut Balear d'Estadística.¹ Tradicionalment l'economia d'aquest municipi ha estat lligada a l'agricultura. Les seves terres són fèrtils per la qual cosa es va desenvolupar, fins fa pocs anys, una agricultura basada en cultius de regadiu. Actualment, però, els dos nuclis costaners han crescut a partir dels petits nuclis urbans de recreació dels habitants del poble.

Campos ha estat també un poble ramader, conegut per les seves vaques productores de llet. La riquesa agrària i ramadera del poble ha fet que els campaners, a diferència d'altres pobles, no tenguessin pressa per adaptar el seu municipi a les demandes turístiques. Això ens interessa per una raó ben concreta: els habitants del poble no han tingut un contacte sistemàtic amb les onades turístiques que d'ençà dels anys 60 han estibat determinades zones de l'illa. Per tant, hem de descartar aquí la contaminació lingüística d'altres indrets a causa del contacte amb parlants d'altres llengües. El que sí s'ha desenvolupat en els darrers anys a Campos ha estat el sector de l'agroturisme.

Tampoc va tenir una incidència gaire profunda l'arribada d'immigrants espanyols moguts per aquest mateix boom turístic i la gran demanda laboral de l'època. Hem d'esperar fins a mitjan segle XX, moment en què comencen a arribar immigrants de països empobrits a l'estat espanyol en un moment de gran demanda de mà d'obra, per començar a parlar de vertader contacte de llengües al poble.

¹Dades estadístiques:

<<http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/pobglobal03.htm>>

<<http://www.uib.es/depart/dfc/gresib/pobglobal03.htm>>

[Consulta en xarxa 20/11/2013]

1.3 Visita d'Antoni Maria Alcover a Campos

L'any que se celebrava el centenari de la visita filològica d'Antoni Maria Alcover a Campos, el reconegut dialectòleg i escriptor campaner Joan Veny en feu un breu apunt amb la intenció de, per una banda, honorar la memòria de l'Apòstol de la llengua i per una altra, posar sobre la taula el resultat de les seva enquesta dialectològica de Campos feta l'any 1903.

Alcover, una de les figures clau en el procés de recuperació i codificació de la llengua, autor de les *Rondaies* i fundador de la Secció Filològica de l'IEC, va iniciar una obra de dimensions èpiques i gran valor lingüístic: el *Diccionari català-valencià-balear*, que completaria Francesc de Borja Moll. Per dur a terme l'empresa del diccionari, al primer terç del segle XX, mossèn Alcover va fer un recull exhaustiu de totes les varietats dialectals de les diferents zones de parla catalana. La informació era recollida en petites fitxes, una per cada mot, que varen ser guardades en aquella mítica calaixera. Les eixides d'Alcover, que generarien una productiva xarxa de col·laboradors arreu, travessaren de punta a punta el territori. Campos no en va ser una excepció. Els dies 14, 15 i 16 de novembre de l'any de 1903 Alcover va visitar, a més de Campos, Santanyí i Lluçmajor, i en tenim com a resultat d'aquesta exploració lingüística un estudi fet per Pilar Perea, a través del qual podem tenir accés a les conclusions a què va arribar el canonge.

Com apunta Alcover, el parlar de Campos comparteix un gran nombre de trets amb la resta del mallorquí. En aquest sentit cal apuntar que la varietat de Campos no es defineix tant per les particularitats exclusives de la seva parla, que no en té, o a penes, com pel conjunt global que aquestes formen. Per tant, trobarem una bona part dels trets comuns a molts de pobles la illa.

Alcover, durant la seva visita, va constatar l'existència d'una gran quantitat de característiques en el parlar de Campos, algunes d'elles encara molt vigents en l'actualitat, fins i tot entre els més joves. En el vocalisme destaca el fenomen de l'harmonia vocàlica que tanca la [o] no accentuada seguida de [í] o [ú] en una [u] (*butiga, cumú, cuní...*). La pèrdua de la vocal final de mots en *-ia* (*pacienci, histori, famili...*). En el

consonantisme, l'adició de v per rompre el hiat [a'von], la relaxació de la fricativa sonora en paraules com jo [io]....

Amb tot, Alcover suposa un pilar de tradició acadèmica al qual sempre s'acaba per recórrer en matèria lingüística dialectal. Les seves anotacions sobre la variació interna de la llengua posaren les bases per al sorgiment d'estudis posteriors que procuraven copsar la diversitat interna del català.

2. METODOLOGIA

En aquest apartat explicarem i justificarem la metodologia utilitzada i les característiques de les entrevistes d'acord amb els aspectes que ens interessin per a la realització d'aquest estudi dialectològic. En una fase posterior, aquests resultats seran analitzats amb relativa profunditat. A més, també inclourem el procediment que hem establert per dur-les a terme.

2.1. Model i guió de l'entrevista

El model que s'ha seleccionat és el de l'entrevista. Consisteix en una conversa estructurada i semidirigida a través de la qual hem volgut obtenir la màxima informació possible sobre un tema triat aleatòriament (les festes i tradicions populars mallorquines), amb la intenció que l'entrevistat no realitzàs una parla forçada i allunyada de l'habitual, provocada per les conseqüències de la posició asimètrica entre ell i l'entrevistat, que pot causar reticència o respostes mogudes per les ganes de quedar bé.

Pensem que, perquè les gravacions siguin més efectives i els entrevistats expliquin i contestin a les preguntes de manera natural i espontània, és necessari crear un vincle proper amb l'entrevistat. El fet que el contacte amb els participants es plantegi com una conversa espontània segurament contribuirà que se sentin prou còmodes com per xerrar amb llibertat sobre un tema festiu i quotidià del qual gairebé tothom té alguna cosa a dir.

Per dur a terme el procediment hem seguit una directriu bàsica: plantejar una entrevista oberta que doni peu a la conversa i a l'opinió lliure i relaxada,

sense que l'entrevistat sospiti que el realment important és la forma d'expressar-se, enlloc del contingut de la conversa. D'acord amb aquests objectius, hem creat un model interrogatori igual per a tots els entrevistats, però també hem donat peu a la improvisació de preguntes amb relació a les diferents situacions i circumstàncies de cada entrevistat, amb l'objectiu de fer fluir la conversa, i extreure tant de material lingüístic com ens fos possible per analitzar i comparar.

Per aconseguir-ho, hem decidit utilitzar el mètode d'entrevista oberta perquè ens beneficia des del punt de vista de l'anàlisi fonètica i dialectal plantejat en aquest treball. A més, la realització de les entrevistes ha constituït una de les fases més agradables de la recerca: en primer lloc, pel contacte humà amb veïnats i coneguts amb qui, d'una altra manera, segurament mai no haguéssim mantingut una conversa en aquest termes; i, en segon lloc, per la reacció i l'interès que han mostrat, gairebé sense excepció, un cop acabada l'entrevista. Per això, en ocasions, els hem explicat el motiu real de la conversa i en què consistia realment el nostre estudi.

El guió que presentam a continuació ha estat l'eina bàsica de treball que ens ha guiat i ajudat a no perdre el fil conductor i gestionar els silencis que s'han pogut produir durant l'entrevista. Tot i això, i com ja dèiem abans, hem procurat afavorir la improvisació tant com ens ha estat possible, perquè entenem que el que interessa aquí és extreure una bona mostra de llengua espontània i relaxada de la parla de Campos. Un objectiu que hem assolit en la major part de les intervencions. El model és el següent:

1. Quin és el vostre nom? 2. Quina edat teniu? 3. D'on sou? 4. Heu viscut a altres llocs? 5. Heu visitat altres llocs?
6. Quins són les festes i costums tradicionals del lloc on sou? 7. Vos agraden aquestes festes? 8. Hi participeu activament? 9. Quin es l'origen d'aquestes festes?

10. Com han evolucionat al llarg del temps? Ho celebraven de la mateixa manera a la vostra infància que ara?
11. Pensau que les tradicions s'estan perdent al poble?
12. Pensau que al vostre poble es lluita per mantenir les tradicions i la gent hi participa?
13. Quines altres festes populars i tradicionals coneixeu i us agraden?
14. Com pensau que evolucionaran les festes populars mallorquines en el futur? Es mantindran els costums o es perdran amb el temps?
15. Moltes gràcies, alguna cosa a afegir?

2.2. Procediment

La recerca s'ha dividit en diferents etapes: en una primera fase, hem fet una recollida d'informació i dades que ens ha ajudat a analitzar les entrevistes posteriorment; en segon lloc, hem portat a terme les entrevistes amb els diferents subjectes i, a partir d'aquests resultats, hem pogut realitzar l'anàlisi per descriure els canvis lingüístics i les observacions més significatives.

Les entrevistes s'han dut a terme durant els mesos de març i abril de l'any 2013 i, com hem explicat a l'apartat anterior, el mètode d'obtenció de dades ha estat el de la conversa dirigida, amb parlants de dues franges d'edat diferents:

- Parlants de menys de 18 anys de Campos
 - MB, 16 anys
 - SJC, 17 anys
 - CB, 16 anys
 - NF, 16 anys
 - MA, 13 anys
- Parlants de més de 65 anys de Campos
 - JP, 77 anys
 - MB, 77 anys
 - AP, 77 anys
 - AE, 81 anys

Tots aquests entrevistats formen un grup de persones, amb qui hem pogut contactar; per una banda, perquè eren conegudes, i per altra, perquè eren gent del poble a les quals hem pogut accedir fàcilment a través de persones mitjanceres. L'únic criteri que hem seguit han estat les franges d'edat i el lloc de procedència. Si més no, hem mirat que hi hagués la mateixa proporció de subjectes homes i dones per poder contrastar i comparar les diferents parles col·loquials.

Abans de la realització d'aquestes entrevistes, si ens ho han demanat, els hem explicat el motiu aparent del treball i com es duria a terme l'entrevista, però en general, com que eren coneguts, no han demanat moltes explicacions.

Hem portat a terme aquestes entrevistes desplaçant-nos al domicili dels subjectes, amb la intenció que es poguessin sentir més a gust. Han durat una mitjana de 10-15 minuts, temps suficient per extreure la informació necessària sense que l'entrevistat es cansàs, i han estat gravades, amb el permís dels entrevistats, per a l'anàlisi posterior.

En un dels casos, hem trobat més oportú fer una entrevista doble, ja que es tractava d'un matrimoni d'edat avançada que es trobaven en el domicili a l'hora de fer l'entrevista, així que optàrem per aprofitar l'ocasió, veient una oportunitat de gravar una conversa en un entorn i companyia quotidiana i de confiança.

En tot moment hem intentat mostrar una actitud d'invitació a l'opinió lliure i en relativa confiança, però també tenim en compte que pel simple fet de ser preguntats i gravats, es pot haver perdut, en diferent grau, l'espontaneïtat pròpia del discurs oral conversacional.

Per acabar, és important dir que les intervencions dels entrevistats s'han transcrit respectant el registre informal en què esdevé la conversa. Normativitzar, encara que fos mínimament, el diàleg hagués suposat renunciar a una part important dels trets que per força haurien de quedar reflectits en un treball d'aquestes característiques. L'objectiu, doncs, ha estat plasmar de la manera més fidel possible els trets lingüístics propis de contextos orals informals del dialecte balear de Campos.

I com que normalment els treballs es van definint en la mesura en què es van construint, hem decidit, un cop fetes i transcrites les entrevistes, incloure l'entrevistadora com a subjecte d'anàlisi. Potser no sigui gaire ortodox, però el fet és que tenim diverses raons per fer-ho; una, s'adiu amb el perfil plantejat; dues, seria una llàstima desaprofitar tots els trets que hem detectat en el seu discurs, atès que és el més extens en temps de gravació que tenim; tres, en ser enregistrades les entrevistes, la nostra companya no imaginava que acabaríem incloent-la en l'anàlisi dialectològica i per tant la seva parla no ha estat condicionada i conserva més o menys l'espontaneïtat pròpia del discurs oral, encara que pautat per un guió o pla previ; i quarta, perquè en ser ella jove, estudiant de la carrera de Llengua Catalana, ens pot donar algun tipus d'informació sobre com ha afectat en el seu parlar el coneixement de la norma culta.

3. ANÀLISI DE LES ENTREVISTES

3.1 Observacions a les entrevistes dels subjectes de menys de 18 anys

En primer lloc farem l'anàlisi dels fenòmens **vocàlics** més interessants que hem estat capaços de localitzar en el discurs dels entrevistats.

- Apareixen formes com v[o]ure, aquest so ve determinat per la consonant bilabial i suposa un endarreriment de la /e/ que esdevé [o].
- Freqüència de formes verbals seguides de clític amb accentuació mallorquina com, *mirar-ho* [míɾər'o], *anar-hi* [ənər'i], *involucrar-te* [ɪnvɔlucrar'tə] amb manteniment de la vocal central final de l'infinitiu.
- Pel que fa al tractament de la [o] pretònica, a Campos és sistemàtic el tancament de la [o] en [u] en paraules que inclouen [i] i [u] tòniques. Per la temàtica de la conversa, la paraula que recull aquest fenomen amb més freqüència és *mallorquí*.

- Redistribució accentual de la tònica de 'sant' quan apareix acompanyat del nom, com en el cas de *Sant Antoni* [səntəntɔni].
- Dissimilació vocàlica a paraules com C[ə]lònia, de manera gairebé sistemàtica, amb alguna excepció per part d'un dels joves. Atribuïm aquest ús de colònia amb [o] al contacte que tenen els estudiants amb la norma culta i l'escriptura.
- A Campos trobam la reducció a grau zero de la palatal [j] procedent de [ʎ], sigui quin sigui el timbre de les vocals adjacents. Com per exemple, [pə'ræə] per 'parella' i [e'a] per 'hi ha'. Aquest tret es dona de manera sistemàtica en tots els parlants. Juntament amb aquestes formes, hi apareixen d'altres en què la [i], encara que debilitada, es pronuncia: [fəjə], [dəjə]. Malgrat això, creim que la desaparició total de la semiconsonant és més freqüent que la relaxació de la palatal [ʎ],.
- Reducció del hiat final 'ia', que passa a 'i', de les paraules esdrúixoles com *síndria*, *freqüència*.
- Consonantització de /u/ a [v] en posició intervocàlica. *Diuen* → [divən], *viuen* → [vivən], *veuen* → [vəvən], *mouen* → [mɔvən].
- Inserció d'una 'v' antihiàtica que romp el hiat que es dona per contacte entre paraules: [əvɔn] en el lloc d'"on".
- A Campos, com a la resta del territori mallorquí, se dona una reducció del diftong 'ua' que passa a [o], *aigo*, *pasco*, *llengo*.
- Supressió de la vocal inicial de paraules com *agafar*, *anar* i *agost*.
- Palatalització del so central, que esdevé [i], en paraules com *llogenda* i *Billester*.

- Una de les entrevistades ha presentat una [ɛ] final palatalitzada després de [i] [məriɛŋʒəls] en pronunciar el seu nom, *Maria Àngels*.
- Reducció de l'hiat 'ai' en [i], *ensaïmada* → [ənsimadə]

Pel que fa al **consonantisme** volem destacar:

- Rotacisme asistemàtic en casos com 'és vera' [ərvərə]
- Aparició d'una 't' adventícia en paraules agudes acabades amb /i/ tònica, *premit*
- Desafricació de la consonant inicial en paraules com *gent*, *jo*, *ja...* que s'apropa al so de la iot, com ja apuntava Alcover en el seu estudi primerenc de l'any 1903. Un dels entrevistats ha pronunciat [ʒiawmə].
- La bategant en posició final de mot es conserva, per exemple, *mar*.
- Freqüència d'ús de la paraula *ventura* on la 'v' inicial ha estat substituïda per la 'p' de la proposició 'de' de l'expressió 'per ventura' com també va anotar Alcover a principis de segle XX.
- En posició intervocàlica es donen casos de palatalització, com per exemple, la pronúncia [viʃiklətə] de *bicicleta*.
 - A més cal tenir en compte que una gran part de la població era analfabeta quan es va incorporar aquest neologisme en el lèxic illenc i, per tant, segons Veny (2003), per analogia amb altres formes que es pronunciaven amb [v] es va adaptar aquest mot amb consonant labiodental.
- La nasal palatal en posició preconsonàntica sofreix un procés de despalatalització quan va seguit del morfema /s/ de plural o d'una consonant per fonètica sintàctica i es realitza [jn], per exemple, *anys* [ájns]

- La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica es realitza [dʒ] en paraules com *trossejar*, *roja...*
- Despalatalització de la palatal lateral en alguns casos de paraules acabades en -ells > -els com 'aque[ll]s temps' o el pronom *ells* → e[ll]s.
- Relaxació de la l'oclusiva [d] en bategant [r] en paraules com '*poren*'.
- Articulació plenament velar de [k] o [g] enfront les pronúncies velaritzades d'altres pobles veïnats, [vakəs] enfront de [vakias].
- El grup isosil·làbic /bl/ presenta duplicació de la consonant oclusiva, per exemple, *poble*.
- Els grups isosil·làbics mp, nt, nk, lt conserven la segona consonant en posició final absoluta de mot: *normalment*.
- Distinció entre la consonant oclusiva labial i la fricativa labiodental, *vendrà*, *vaques*, *viu...*
- Reducció de la palatal [tʃ] que passa a [j] seguida de consonants, '*hi vaig, però no fa[j] res*'. En el primer cas, la reducció no es du a terme, perquè l'entrevistat fa una pausa en el discurs.
- Assimilació no completa de [s] preconsonàntica en paraules com *agost*.

Despalatalització de [ʃ] en [s] a causa de l'afèresis [siməteʃ] (*així mateix*).

Altres

- Crida l'atenció l'ús entre els joves de l'article salat de manera inadequada, en fer referència a *sa Mare de Deu d'Agost*. Tot i que això no és generalitzat, connecta amb un fenomen en expansió entre els catalanoparlants més joves i que arranca de la confusió entre article general i article salat. A aquesta vacil·lació, relativament recent, hi contribueix el desconeixement o la falta de consciència de l'important ús de

l'article general que, també en l'àmbit informal, és emprat tradicionalment a Mallorca.

- En un cas, hem trobat l'ordre tradicional mallorquí dels pronoms febles de 1a i 3a persona: *si no la m'han mandada*. Per altra banda, i en relació a això, hem detectat l'ús, que sabem que és freqüent, de participis concordats amb complement directe, i en una ocasió amb el mateix subjecte.
- Aquesta mateixa entrevistada presenta l'ús de formes arcaïques com 'corres' en comptes de la forma 'corrs' més moderna, que ja va detectar Alcover durant la seva visita a Campos.
- Ús de barbarismes com: *Bueno, tenderete, pues, después, xiringito, antes, padrino, hombre...*
- Tot i que alguns dels entrevistats també usen formes com *abans, tipus, entretingut*, potser com a conseqüència del contacte amb la norma culta a l'escola.
- Hi ha convivència de lèxic interferit amb paraules normalitzades en els mateixos parlants. Ens ha cridat l'atenció l'alternança que ha presentat un d'ells en formes com *societat* o 'activi[d]ats', cosa que denoten coneixement de la norma i voluntat d'autocorrecció.
- Ús de formes cultes com *potenciar, dur a terme, a nivell de* (usat de manera incorrecta, com a sinònim de 'en l'àmbit de')... Segurament ens trobam un altre cop davant un efecte de l'escolarització en català.
- Mots amb varietats fonètiques o morfològiques propis del poble de Campos com *capxifo*.
- Ús incorrecte de 'massa' en lloc de 'gaire' per part dels entrevistats.

3.2 Observacions a les entrevistes dels subjectes majors de 65 anys

El fenòmens vocàlics més interessants que hem estat capaços de localitzar en aquest cas són:

- Redistribució accentual de la tònica de *sant* quan apareix acompanyat del nom, en aquest cas [səŋʒu'lia].
- Freqüència de formes verbals seguides de clític amb accentuació mallorquina com, *comprar-la* [kɒmprə'lə] amb manteniment de la vocal central final de l'infinitiu o *menjar-vos* [mənʒər'vos] i *guardar-ho* [gɔrdə'ro]
- Consonantització de /u/ a [v] en posició intervocàlica. *Diuen* → [divən], *treuen* [trevən]. Aquest fenomen també es dona entre paraules correlatives com 'deu o dotze anys' [dɛvɔðɔdzajns].
- Pel que fa al tractament de la [o] pretònica, a Campos és sistemàtic el tancament de la [o] en [u] en paraules que inclouen [i] i [u] tòniques, com hem vist a les paraules: mall[u]rquí, p[u]rien, p[o]ria, v[u]lien, s[u]rtida. I el tancament de [o] en [u] també en altres casos com b[u]tifarrons.
- Reducció del hiat final 'ia', que passa a 'i', de les paraules esdrúixoles com *Alcúdia, Colònia*.
- Apareixen formes com v[o]re o v[o]ure enlloc de veure, aquest so ve determinat per la consonant bilabial i suposa un endarreriment de la /e/ que esdevé [o].
- Supressió de la vocal inicial de paraules com *anava, agafar*.
- Tancament de [e] en [i] en formes com *serà* → [si'ra]

- Inserció d'una 'v' antihiàtica que romp el hiat que es dona per contacte entre paraules, 'ho *allargàvem*' [əvəɫəɾ'gavəm].
- De la mateixa manera que la iodització apareixia sistemàtica a la parla dels joves, aquest fenomen també es viu entre les generacions més majors del poble, com per exemple, en la paraula [ʒɔiə]. Igualment, trobam la reducció a grau zero de la palatal [j] procedent de [ɿ], sigui quin sigui el timbre de les vocals adjacents, com per exemple, en *collir* que es fa [ku'i]. També trobam [e'a] per 'hi ha'. Aquest tret se dona de manera sistemàtica en tots els parlants. Juntament amb aquestes formes hi apareixen [fəə], [dəə], [jaə], [vəən] [təəðə], on la iot ha desaparegut totalment.
- Reducció del diftong 'ua' a 'o' en el cas de *guardava, guardaven, guardar-ho*.
- L'ús gairebé sistemàtic de *qualque*, respectant-ne el diftong 'ua'. Únicament hem trobat aquest diftong en aquesta paraula. Com dèiem, la resta de paraules en què és propi del mallorquí monoftongar en 'o' són corrents també a Campos.

Pel que fa al **consonantisme**, destacam els següents fenòmens:

- Reducció de la palatal [tʃ] que passa a [j] seguida de consonants, com en el llinatge [pujɫsəɾ've] enlloc de *Puigserver*, 'no vaig veure' [novajvɔɾə].
- Freqüència d'ús de la paraula *pentura* on la 'v' inicial ha estat substituïda per la 'p' de la preposició 'de' de l'expressió 'per ventura'.
- El grup isosil·làbic /bl/ presenta duplicació de la consonant oclusiva, per exemple, *batle*.
- Els grups isosil·làbics mp, nt, nk, lt conserven la segona consonant en posició final absoluta de mot: *normalment*.

- Despalatalització de [ʃ] en [s] a causa de l'afèresis [siməteʃ] (*així mateix*)
- Assimilació de 'nn' provinent de 'rn'; *tenir-ne* [tənin'nə], *comprar-ne* [kompran'nə], *carnisseria* [kənnisəriə].
- Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica /ʃ/, /ʒ/ es realitzen fricativus, *perxa*.
- La bategant en posició final de mot es conserva, per exemple, *ballar*.
- Relaxació de la l'oclusiva [d] en bategant [r] en paraules com 'purien', 'puria'.
- Rotacisme asistemàtic en casos com [ərvəɾə], [ər'mitʃ], [mordəə], [mornəviən], [vorveʒiʎen], [ɛpverdə], [morbəstəvə]. Alcover anota com a característica dins l'àmbit d'aquest dialecte l'ús de formes com *córrega* i *corriga*; pensam que hi ha relació entre l'apunt que feia el manacorí i la forma vulgar que hem trobat en una de les respostes dels nostres entrevistats 'vegiguen'.
- Distinció entre la consonant oclusiva labial i la fricativa labiodental, *veig, vells, veure...*
- La nasal palatal en posició preconsonàntica sofreix un procés de despalatalització quan va seguit del morfema /s/ de plural o d'una consonant per fonètica sintàctica i es realitza [jn], per exemple, *anys* [ájns]
- En alguns casos es dona la despalatalització de la palatal lateral, com en les paraules acabades en -ells > -els: *budells* → [buðels], *aquells* → [əkels].
- Alcover va deixar constància de l'ús de *domàtiga* enfront a *tomàtiga* d'altres pobles veïnats. En aquest sentit, destacam l'ús de *domés* en el parlar mallorquí també de Campos.

Altres

- Barbarismes com *bueno, teatro, adivino, grupo/s, pues, mando, antes, grassa, condimentos, puesto/s, en ves de, dependia, gasto, punto, jamon, serrano, canutas*.
- Hem trobat algunes exemples de concordança entre subjecte i participi femení: “no he sortida mai”, o en aquesta altra en què la concordança s’estableix entre el subjecte i el complement directe, “hi ha sa fira de ses vaques, que hem feta ara”.
- Supressió d’una síl·laba pretònica a [məste] enlloc de *menester*.
- Ús correcte i tradicional de *gaire* per part dels entrevistats.
- Ús incorrecte de la perífrasi d’obligatorietat *tenir que*, enlloc d’haver de.
- Paraules, amb varietats fonètiques o morfològiques, pròpies del poble de Campos, com, *capxifo, bicicleta...*
- Lèxic arcaic: *estotjar*.

Vocalisme	Fenomen	Exemple	Joves -18	Majors +65
Vocalisme	Fenomen	Exemple	Joves -18	Majors +65
	• Assimilació vocàlica	• v[o]ure	+	+
	• Formes verbals enclíiques amb accentuació mallorquina	• <i>mirar-ho</i> [míɾər’o], <i>anar-hi</i> [ənər’i]	+	+
	• Tancament de la [o] pretònica	• mall[u]rquí	+	+
	• Redistribució accentual de la tònica de ‘sant’ quan apareix acompanyat del nom	• <i>Sant Antoni</i> [səntəntɔni]	+	+
	• Dissimilació vocàlica	• C[ə]lònia	+ (amb algunes excepcions)	No ho tenim documentat
	• Iodització que pot arribar a grau zero	• [pə’rəə] per ‘parella’ o [’fəjə] per ‘feia’	+	+
	• Reducció del hiat final ‘ia’ de les paraules esdrúixoles	• <i>síndria, freqüència</i> .	+	+
	• Consonantització de /u/ a [v] en posició intervocàlica	• <i>Diuen</i> [’divən], <i>viuen</i> [’vivən]	+	+
	• Inserció d’una ‘v’ antihiàtica	• [əvon] en el lloc d’‘on’, ‘ho	+	+
	• Monoftongació del diftong /ua/ en /o/ tant en posició àtona	• <i>aigo, pasco, llengo guardava, guardaven, guardar-ho</i> (àtona)	+	+
	• Monoftongació del diftong /ua/ en /o/ tant en posició tònica a la paraula <i>qualque</i>	• <i>qualque</i> [kəlkə] (tònica)	-	-
	• Supressió de la vocal inicial: Afèresi	• <i>agafar, anar, agost...</i>	+	+
	• Palatalització del so vocàlic central	• <i>Lligenda, Billester</i> .	- (Només un cas)	-
	• Palatalització de la /a/ tònica	• [məɾiɛŋʒəls] <i>Maria Àngels</i> .	- (Només un cas)	-
	• Reducció de l’hiat ‘ai’ en [i]	• <i>ensaimada</i> [ənsimaðə]	+	No ho tenim
	• Tancament de [e] en [i]	• <i>serà</i> → [si’ra]	-	+
Consonantisme	Fenomen	Exemple	Joves -18	Majors +65

	Rotacisme asistemàtic	[ər'vərə], [ər'mitʃ], [mor'dəə],	+	+
	Aparició d'una /t/ adventícia	<i>premit</i>	+	No ho tenim documentat
	Les fricatives palatals en posició inicial i postconsonàntica /ʃ/, /ʒ/ es realitzen fricatius.	<i>perxa</i>	No ho tenim documentat	+
	Desafricació de la consonant inicial	<i>gent, jo, ja, Jaume</i> [ʒiawmə]	+	-
	La bategant en posició final de mot	<i>Mar, ballar...</i>	+	+
	El grup isosil·làbic /bl/ presenta duplicació de la consonant oclusiva	<i>Batle</i> ['bat:lə], <i>poble</i>, ['pɒb:lə], <i>problema</i> [pro'blɛmə]	+	+
	Freqüència d'ús de la paraula <i>pentura</i> enlloc de <i>per ventura</i>		+	+
	La nasal palatal en posició preconsonàntica	<i>Anys</i>	+	+
	Els grups isosil·làbics mp, nt, nk, lt conserven la segona consonant en	<i>Normalment, molt, tenc</i>	+	+
	Palatalització de [s] en [ʃ]	[viʃiklətə] <i>bicicleta</i>	+	No ho tenim
	Distinció entre la consonant oclusiva labial i la fricativa labiodental	<i>Voure, vaig, vaques, vells</i>	+	+
	La fricativa palatal sonora en posició intervocàlica es realitza [dʒ]	<i>Trossejar, roja</i>	+	No ho tenim documentat
	La nasal palatal en posició preconsonàntica esdevé [jn] seguit del morfema /s/ de plural o d'una consonant per fonètica sintàctica	<i>Anys</i> [ájns]	+	+
	Despalatalització de la palatal lateral en alguns casos de paraules acabades en -ells > -els	'aque[l]s temps', [budɛls], [əkɛls]	+	(amb algunes excepcions)
	Relaxació de la l'oclusiva [d] en bategant [r]	<i>Poden</i> > 'poren'	+	+
	Articulació plenament velar de [k] o [g]	<i>Vaques</i> [vakəs]	+	+
	Reducció de la palatal [tʃ] que passa a [j] seguida de consonants	'hi vaig, però no fa[j] res', [pujsər've] en lloc de <i>Puigserver</i>	+	+
	Assimilació no completa de [s] preconsonàntica en sintaxi fonètica	<i>agost</i>	+	-
	Despalatalització de [ʃ] en [s] a causa de l'afèresi	<i>així mateix</i> → <i>Simateix</i> [ʃiməteʃ]	+	+
	Assimilació de 'nn' provinent de 'rn'	<i>tenir-ne</i> [tənin'nə], <i>comprar-ne</i> [kompran'nə], <i>carnisseria</i> [kənnisəriə]	No ho tenim documentat	+
	l'ús de <i>domàtiga</i> enfront a <i>tomàtiga</i>		+	+
	Bilabial esdevé labiodental a la paraula <i>bicicleta</i>		+	+
Altres	Fenomen	Exemple	Joves -18	Majors+ 65

• Ús de l'article salat de manera inadequada o ultracorrecció	• <i>sa Mare de Deu d'Agost</i>	+ (amb excepcions)	-
• Gir dialectal de pronoms febles de la i 3a persona	• <i>si no la m'han mandada</i>	+ (només en un cas)	No ho tenim
• Ús de participis concordats amb complement directe	• <i>'si no la m'han mandada''</i> • <i>"no he sortida mai"</i> • <i>"hi ha sa fira de ses vaques, que hem feta ara"</i>	+ (Només en un cas)	+
• L'ús de formes arcaïques com 'corres' en lloc de 'corrs'		+ (Només en un cas)	No ho tenim
• Alternança de formes correctes/incorrectes	• Societat/activi[d]ats	+	No ho tenim
• Ús de formes cultes	• <i>potenciar, dur a terme, a nivell de, abans, tipus, entretingut...</i>	+	-
• Mots amb varietats fonètiques o morfològiques propis del poble de	• <i>Capxifo, bicicleta</i>	+	+
• Ús incorrecte de 'massa' en lloc de 'gaire'		+	-
• Haplologia: Supressió d'una síl·laba pretònica a [mæste] enlloc de		No ho tenim documentat	+
• Ús incorrecte de la perifrasa d'obligatorietat <i>tenir que</i> , enlloc d' <i>haver de</i> .		No ho tenim documentat	+
• Lèxic arcaic	• <i>estotjar</i>	-	+
• Ús de barbarismes	• <i>Bueno, pues, después, antes, padrino, hombre, en ves de,</i>	+	+

• **Fenòmens del sistema fonètic de Campos que no tenim documentats però que són inclosos en l'estudi dialectal de Veny (2003)**

○ Vocàlics

- ✓ Inflexió de [o] en [u] per metafoia a causa de la [i] tònica següent com *conill* [kuní]. Parlars com el de Campos recorren a una solució eclèctica: la [o] es tanca en [u] en els següents casos:

1. Quan va seguida d'una [u] tònica

COMMUNE [kum'u] *comú* (top. Ses *c[u]munes*, antrop. *Can C[u]munes*)

2. Quan va seguida d'una [i] tònica, fenomen freqüent ja a l'Edat Mitjana:

MOLINU > [mul'i]

Quan segueix una *i* semiconsonant, alternen les dues solucions:

GLORIOSU > *gl[u]riós, gl[o]riós*

En altres casos, la [o] no canvia el seu timbre:

CHORDELLU > [kord'eɫ] *cordell*

- ✓ Neutralització de [a], com en el cas de l'imperfet del verb *estar* al costat de [əst'avə], [əst'avəs], etc., que apareixen especialment entre els joves: [əst'əə] [əst'əəm].

- ✓ L'assimilació de la [o] a [ə] tot i no ser una evolució particular de la parla de Campos, ni tan sols del mallorquí és afavorida per:

1. Una assimilació de la vocal tònica [a]

SOLIDARE > [səld'a] *soldar*

SOLIDATU > vulg. [səld'at] *soldat*

O a la [ə] tònica:

a s[o]n endr[ə]t > a s[ə]n endr[ə]t

- ✓ La dissimilació també pot ser provocada per una [u]: Així RUMORE esdevé [rəm'o] *remor* i

el germanisme *orgull* (< URGOLLI) és pronunciat [ərg'ʊʌ] per alguns sectors socials.

- ✓ Pel que fa al tractament de la [e] àtona, Veny assenyalava la presència del fenomen de manteniment de la [e] tancada en posició àtona, cosa que afecta sobretot les formes verbals i alguns derivats. Així doncs, trobam [e] pretònica en comptes de [ə] en els següents exemples:

1. Formes verbals on la [e] tònica (o [ə]) de l'arrel ha esdevengut àtona, com per exemple, al present d'indicatiu de *esperar*.
2. Per una raó semblant l'autor troba el manteniment de [e] àtona en alguns postverbals així com en mots derivats, si les formes verbals o els mots primitius tenen una [e] o una [ɛ] accentuada: *p[e]uet* [pev'ət], *emp[e]dret* i *p[e]ixot* deuen la [e] al record dels seus primitius *p[ɛ]u*, *p[ɛ]dra* i *p[ɛ]ix*.
3. De vegades, en alguns mots d'origen culte, apareix també la [e]: *Esp[e]cial*, *m[e]ditar*, *m[e]dalla*, *cadàv[e]r*, *v[e]nial*, *av[e] maria*

- ✓ Veny també assenyalava la pronúncia del nom de la muntanya de Felanitx *Son Salvador*. Els habitants de Campos parlen de [sɔn səlvə'do], en lloc de [sən səlvə'do]. L'autor explica aquest fet a partir de la confusió del primer mot amb la partícula *son* que duen la major part de les masies de Mallorca, com per exemple, *Son Cosmet*, *Son Catlar*, *Son Oliver*, etc.

o Consonantisme

- ✓ Pel que fa al so de la lateral geminada, Veny afirma que el mallorquí és un dels dialectes que conserva més casos de *l* geminada en posició intervocàlica: *al·lot*, *col·locar*, *col·legi*...

- ✓ També es dona el canvi de /l/ > [ʌ], que, en posició inicial dels mots cultes, pot experimentar un procés de palatalització i realitzar-se [ʎ]: *llitúrgia* (*litúrgia*), *lliteratura* (*literatura*), *llògic* (*lògic*), *llingüística* (*lingüística*). En posició intervocàlica també es donen alguns casos de palatalització en contacte amb la vocal alta /i/. Substantius com *relligió* (*religió*), *rellíquia* (*reliquia*) en són un exemple.

- ✓ En algunes paraules es dona el canvi entre líquides *l* > *r* per dissimilació consonàntica en relació amb una consonant lateral: *taurell* (*taulell*), *juriol* (*juliol*), *gràndula* (*glàndula*).

- ✓ Els canvis *l* > *r* en contacte amb consonant labial són també freqüents, per exemple, *brusa* (*blusa*).

- ✓ La bategant en posició interior de mot com en els verbs *perdre*, *prendre* i els seus compostos presenten elisió de la segona consonant bategant: *perdre* [perdə], *prendre* [prəndə], *comprendre* [komprəndə] per una dissimilació eliminatòria de líquides.

- ✓ Metàtesi de la bategant: paraules com *pebre*, *pobre*, *padrí*, poden presentar un canvi de lloc de la consonant bategant: *pebre* [prəbə], *pobre* [prɔbə], *padrí* [prədí], que, en general, es sol produir quan aquesta consonant va precedida d'una labial o d'una dental.

- ✓ La nasal alveolar cau quan es troba en posició de coda; per exemple, *instant* [istánt] *constipat* [kustipát] *transport* [trəspɔrt]...

- ✓ Pas de /n/ > [d], la consonant inicial de *només* es pronuncia [d] a causa d'una dissimilació de nasals. Aquest canvi es produeix gairebé a tota l'illa de Mallorca. La variant *domés* no es percep però com a vulgar assenyalava Veny.

- ✓ Presència del grup -nr (< -N'R-) sense l'aparició d'una /d/ epentètica a mots com *divendres* [divenrəs], *cendra* [senrə], *gendre* [ʒenrə], *tendre* [tenrə].

- ✓ Caiguda de [v] intervocàlica. En la parla col·loquial es tendeix a eliminar la consonant labiodental del substantiu *moviment*.
- ✓ La [z] intervocàlica també cau sovint, per exemple, en els substantius *camia* (*camisa*), *filoa* (*filosa*), *aguiat* (*aguisat*), *lloa* (*llosa*), *roegar* (*rosegar*). La [z] procedent de [d] també pot caure: INCUDINE > encrua, *enclusa*.
- ✓ Evolució de la C. Joan Veny (2003) parla de tres canvis de /k/: palatalització en [ʃ], generació d'una [j] i mutació en [t].

En segon lloc, assenyala els plurals dels noms en -nc, que sofreixen una evolució molt interessant, exclusiva del mallorquí. El plural de:

Banc [baŋk] → [bajns]

Jonc [ʒoŋk] → [ʒojns]

Tronc [troŋk] → [trojns]

I, en tercer lloc, la [-k] final d'alguns vocables passa a [-t]. Exemples: PEDUC > peü[t] satroc > satro[t] *sotrac*

- ✓ Per acabar, Veny fa referència a la formació i trencament dels hiats i explica que aquest és un dels trets més característics de la parla de Campos: «d'una banda, la formació de hiats com a conseqüència de la desaparició de la consonant [j] Per destruir el hiat, el català pot servir-se de la palatal [j] (IDEA > ide[j]a) i de la labiovelar [w] (CADENT > ca[w]en) que pot augmentar el seu caràcter labial com el pas a [b] (ca[b]en) o a [v] (ca[v]en) o bé el seu caràcter velar amb el pas a [g] (*dues* > du[g]ues), segons les àrees dialectals.»²

4. CONCLUSIONS

En analitzar les diferències entre la llengua dels joves i l'emprada pels majors de seixanta-cinc anys, hem detectat una gran quantitat de trets que han tengut continuïtat entre les generacions successives i d'altres que s'han suavitzat, perdut la freqüència d'ús i fins i tot desaparegut.

Segons els nostres enregistraments, els entrevistats de més de seixanta-cinc presenten un ús més sistemàtic del rotacisme en la seva parla. Els joves encara mostren casos de rotacisme, però en un grau d'intensitat menor. Pensam que aquesta característica pròpia del mallorquí, a Campos ha perdut força durant aquestes generacions, encara que sabem que continua ben viva en la major part dels pobles de l'illa.

Un altre tret que hem detectat en els majors, i que en els joves sembla haver perdut força, és el de la despalatalització de la lateral final en paraules com *budells* o *ells*, pròpia de les formes plurals en -ells. A Alcover ja li havia cridat l'atenció aquest tret del parlar de Campos, que comparteix amb alguns pobles de la zona, i que avui, com diu Veny, és objecte de certa subestimació.

Tant els joves com els ancians presenten la iodització sistemàtica comuna a la resta de Mallorca; ara bé, com ja apuntàvem més a dalt, a Campos duen una passa més enllà aquest fenomen fins a fer desaparèixer totalment la /i/ intervocàlica que quedava com a residu de la lateral palatal. Aquest fet, però, ha aparegut amb més freqüència en el parlar dels majors que en el dels joves. Pel que sembla, la incorporació de /i/ entre vocals a paraules com [fəia] està tenint èxit entre aquests darrers, ja que l'estan incorporant en la seva pronúncia. Pot ser, el contacte amb altres parlants de pobles on es manté la iodització, hi tengui alguna cosa a veure.

Per una altra banda, hem detectat algunes formes col·loquials entre els més majors que pensam que els joves ja no fan servir: l'assimilació de r>n en paraules com [tenin'ne]. Segurament l'absència d'aquest tipus d'assimilacions, d'un col·loquialisme gairebé vulgar, s'ha perdut o com a mínim suavitzat entre les noves generacions per impacte de l'escolarització en català, que facilitat l'accés a la norma culta de la llengua per part d'un nombre considerable de parlants.

² VENY, J. (2003). *Espectura i oralitat a Mallorca*, Editorial Moll, Palma. Pàg 150.

Pel que fa al lèxic hem de parlar de diverses qüestions. Per una banda, del lèxic propi, conservat o no per la població autòctona; i per una altra, del lèxic interferit pel castellà.

Joan Veny fa un breu recull d'algunes paraules pròpies de Campos que diu no haver trobat a cap llista lèxica ni tan sols en el diccionari d'Alcover-Moll, motiu pel qual argumenta que podria tractar-se de paraules d'abast molt reduït, fins i tot local. Entre les paraules compilades pel campaner, en trobam algunes que sortosament han pronunciat els entrevistats, tant joves com majors. Per això ens atrevim a afirmar que si bé és molt possible que un gran nombre de mots s'hagin perdut o caigut en desús a causa de l'evolució que fa tota llengua, també és cert que hi ha una important quantitat de mots que encara són emprats amb vigoria pel jovent del poble. Vegem els termes atribuïts per Veny a la varietat de Campos que hem detectat durant les entrevistes:

-capxifo 'capbussada': «*Anem a sa Ràpita a pegar un capxifo*». Du implícit un to festiu i conviu amb la forma més estesa 'capfíco'. Etimològicament, probablement ve del la paraula 'capxarfar' citat pel DCVB com a mot mallorquí amb contaminació de 'capfíco'. Pot haver-hi contribuït també l'onomatopeia *xif!* de la capbussada.

-bicicleta pronunciada [vifíklətə] com a variació fonètica està molt estesa en el llenguatge col·loquial. Com hem explicat a l'anàlisi de les entrevistes, en posició intervocàlica es donen casos de palatalització; a més, cal tenir en compte que una gran part de la població era analfabeta en incorporar-se aquest neologisme al lèxic illenc i, per tant, segons Veny (2003), per analogia amb altres formes pronunciades amb [v] es va adaptar aquest mot amb consonant labiodental.

Pel que fa al lèxic interferit, en destacam de dos tipus: per una banda, els barbarismes transmesos generacionalment, segurament en un context familiar, com *bueno*, *pues* (que conviu amb *idò*), *después*; i per una altra, els barbarismes que certa tendència normativitzadora sembla que està frenant, si més no, està introduïda la forma correcta que conviu amb la castellana arrelada entre els majors. En aquest sentit ens crida l'atenció l'ús dels mots correctes *abans* o

després. Entenem que un altre cop l'escola i l'ensenyament en català explica aquesta tendència, encara lleu, a la correcció de paraules incorrectes.

Cal assenyalar que hem trobat castellanismes entre els majors que de cap manera se donarien avui dia entre els joves, precisament perquè aquests estan familiaritzats amb la versió culta de la llengua que segurament desconeixen els padrins que ens han ajudat amb aquest treball. Paraules com *grupo*, *adivino*, *teatro*, *gasto*, *punto*, *condimento*, introduïdes moltes d'elles per via culta i han sobreviscut en versió castellana a través dels ancians del poble.

En relació amb l'ús de *massa/gaire* hem detectat certa confusió entre els joves d'una forma que tradicionalment s'havia emprat de manera correcta en tot el dialecte mallorquí. L'origen d'aquesta confusió o vacil·lació entre la forma correcta *gaire* i la incorrecta *massa* té a veure amb la interferència del *demasiado* castellà que convindria redreçar cap a les formes genuïnes del nostre català.

Existeixen, per tant unes característiques fonètiques i lèxiques que el campaner comparteix només amb un grup de localitats: manteniment de *i*od intervocàlica en contacte amb [a, ə, , o, u] i com a Montuïri o sa Pobla, reducció a grau zero

aquesta consonant; despalatalització de la lateral del grup *-ell* preconsonàntic (els

plurals en *-els* es donen també a altres localitats com Santanyí, Manacor, Felanitx,

Montuïri, Lluçmajor); realització de la tercera persona plural del present, verb *dir* i acabats en *-ure*, amb consonant labiodental (aquest tret és compartit també per altres localitats com Felanitx o Campos).

Per tant, i després d'haver duit a terme aquesta anàlisi, estam en posició d'afirmar que una gran part dels trets de Campos tenen clara continuïtat i d'altres es troben en retrocés pel contagi d'altres parlars i l'influx de la variant estàndard en la parla quotidiana.

Com hem vist, aquest dialecte del català té multitud de trets compartits amb nombrosos pobles de l'illa, i algun de particular. Aquestes característiques exclusives, però, es mostren insuficients per definir el parlar de Campos, ja que la fesomia del campaner no rau tant en

certes particularitats lingüístiques, sinó en el conjunt de trets generals que inclou. Per tant, la seva identitat dialectal ve definida pel conjunt global de trets que en general són també propis d'altres indrets de l'illa.

Observacions. Reflexió entorn la dialectologia

Durant la confecció d'aquest treball, la xarxa ens ha donat la possibilitat de *tastar* diversos estudis de dialectologia. Hem vist que en general, quan s'intenta fer una recerca en dialectologia, roman molt arrelada una concepció antiga d'aquesta disciplina. A l'hora de fixar les línies d'anàlisi encara hi ha molta influència per la definició d'informant que es va donar al segle passat com a ideal: un home rural, d'edat avançada i que no hagi tengut, o a penes, un contacte excessiu amb altres entorns lingüístics. Creim que aquest perfil s'adiu a un tipus de recerca que busca una llengua que sempre està en extinció, i viu de la premissa implícita (encara que sabem si seria mai reconeguda pels que ho practiquen) que abans es parlava millor. Si més no, està basada en la idea que, en el món actual, s'està perdent la diversitat dialectal d'un passat no tan llunyà, i que cal extreure l'essència d'aquestes parles a aquells qui encara la posseeixen. Sense tenir res en contra d'aquesta última premissa, el cert és que si només ens fixam en aquest tipus d'informants, sempre creurem que els dialectes estan en extinció. Sempre veurem com a dèficit contra el qual lluitar el canvi lingüístic que hi ha entre tres generacions correlatives. Perquè aquest procés es pugui invertir, algú s'ha de dedicar a estudiar allò que es parla en l'actualitat. Una nou perfil d'informant podria ser el d'un jove, urbà, culturalment actiu i xerrador, per exemple. Des del nostre punt de vista, resultaria igualment atractiu i interessant l'estudi d'una parla totalment oposada a l'entesa com a parla ideal per la tradició i en sintonia amb una tendència lingüística real que es va estenent gradualment pel nostre territori lingüístic..

BIBLIOGRAFIA

- A. ALOMAR, G. BIBILONI, J. CORBERA, J. MELIÀ (1999) *La llengua catalana a Mallorca, propostes per a l'ús públic*. Consell de Mallorca, Palma.
- ALCOVER, A.M. (1908): "Una mica de dialectologia", *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana*, 4.
- BIBILONI, G. (1983): *La llengua dels mallorquins. Anàlisi sociolingüística*, Tesi de doctorat, UB.
- Diccionari català-valencià-balear* (DCVB), per A.M. ALCOVER i F. de B. MOLL, Palma de Mallorca.
- Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (DECLC), per J. COROMINES, Barcelona.
- «Fonètica balear»
<http://reocities.com/SoHo/cafe/9308/balearfonetica.html>
 [Consulta en xarxa: 22/04/2013]
- MOLL, F. de B. (1952): *Gramàtica històrica catalana*, Madrid, Gredos
- MOLL, F. de B. (1980): *El parlar de Mallorca*, Barcelona, Moll.
- PUIGROS CALDENTENY, M. Antònia. *Algunes característiques del sistema fonètic consonàntic manacorí*. I Jornades d'Estudis Locals de Manacor.
- VENY, J. (1962): "Notes phonétiques sur le parler de Campos (Majorque)", *BdF*, XX.
- (1993): *Els parlars catalans*, Palma de Mallorca, Raixa.
 - (2003). *Escriptura i oralitat a Mallorca*, Editorial Moll, Palma.
 - (2007). *Escrips lingüístics mallorquins*, TOMIR, Editorial Moll, Palma.

ANNEX

ENTREVISTES

Abans de mostrar la transcripció de les entrevistes convé explicar el criteri i les marques que hem emprat per a comunicar i destacar allò que hem trobat interessant en relació a la nostra recerca.

- ✓ Utilitzarem formes que siguin el més fidel possible a la parla col·loquial. Deixarem de banda la normativa, per mostrar alguns aspectes lingüístics col·loquial i dialectals.
- ✓ Els barbarismes i les paraules incorrectes aniran en cursiva.
- ✓ Les formes i pronúncies amb trets específics que ens interessin remarcar de manera especial en la part de l'anàlisi, estaran transcrits fonèticament.

Transcripció de les entrevistes

➤ Parlants de Campos de menys de 18 anys

Subjecte 1

1) —Quin és es teu nom?

—M. Ballester [biˈlæs'te] R.

2) —Quina edat tens?

—Setze anys.

3) —D'on [də'von] te diuen ['divən] o d'on [də'von] ets?

—De Can Lluís i de Can Bon Jesús.

4) —A quin [ənə'kin] poble vius?

—A Campos.

5) —Has viscut a altres bandes?

—No.

6) —I has visitat altres llocs amb freqüenci?

—Sí, Sa Coloni [kə'lɔni], en s'estiu.

7) —Molt bé. Quines són ses festes i es costums tradicionals des lloc on [ə'von] vius?

—Es... Sant Antoni [səntəntɔni], es correfocs, ara no me'n vendrà cap més...

8) —Per s'estiu hi ha festes en es teu poble?

—La Mare de Déu d'Agost i ses fires.

9) —I què se sol fer a ses festes tradicionals des teu poble?

—Pues solem fer passacarrers i passa sa banda de música, se solen fer *activitats* per nins, sa rutapa en bicicleta [biʃiklætə] i no sé què més.

10) —I ara sa fira tradicional de Campos quina és?

—Sa de ses vaques [plenament velars].

11) —**Sa de ses vaques? I per què?**

—Perquè hi ha vaques [plenament velars]... en es carrer, si pot ésser.

12) —**I a tu t'agraden aquestes festes que se fan en es poble?**

—Sí, sí, perquè si no, trob que no se faria res.

13) —**I tu en aquestes festes hi participes activament?**

—*Bueno*, hi vaig, però no faig [faj] res pus.

14) —**Molt bé. I saps quin és s'origen de ses festes des teu poble?**

—En Freu, se diu... no sé què més... idoi per mi era d'una llegenda [li'ʒeɲdə], no és vera [ər'vərə] [rotacisme]?

15) —**I la coneixes, aquesta llegenda?**

—No. Bé, hi havia un drac...

—**On [ə'von] hi havia un drac?**

—A una cova o a la mar, però no sé on [von].

16) —**Bé. Tu saps gens aquestes festes com han evolucionat en es llarg des temps? És a dir, si quan tu eres petit o *quant* es teus padrins, ho celebraven de sa mateixa manera que se celebra ara?**

—No ho sé, però m'imagín que sí, perquè lo important de ses vaques supòs que s'ha fet sempre, però no ho sé.

17) —**I tu penses que ses tradicions en es pobles s'estan perdent?**

—Un poc, perquè sa gent no participa tant com abans [norma] i això trob, pentura...

18) —**I tu trobes que en es teu poble en concret sa gent [jɛnt] s'implica per mantenir ses tradicions vives, o que sa gent [ʒjɛnt] passa un poc de tot?**

—No sé què dir... a vegades sí i a vegades no, depèn de sa gent i es grups, no sé...

19) —**Quines altres festes populars o tradicionals coneixes i t'agraden?**

—Sant [sən] Jordi, que se regala una rosa i un llibre a sa parella [pə'rəə] i... bé, no sé, a part de ses que ja (relaxació) he dit no ho sé, no me'n record de cap ara més...

20) —**Tu com penses que ses festes populars mallorquines [məʎur'kinəs] evolucionaran en un futur? Trobes que se mantendran es costums o que s'aniran perdent amb so temps?**

—Amb so temps trob que s'aniran perdent del tot, supòs, perquè cada pic sa gent tindrà *menos* temps per anar-hi [ənə'ri] i això... i passarà.

—**Bé idoi, moltes gracies. Tens qualque [k'walkə] cosa més a afegir?**

—No. Per mi no.

—**Molt bé idoi, moltes gracies.**

Subjecte 2

1) —Bon dia.

—Bon dia.

2) —Quin és es teu nom?

—S. Jaume ['ʒjawmə].

3) —I quina edat tens?

—Desset.

4) —D'on [də'von] ets?

—De Campos.

5) —Te diuen ['divən] de qualque ['kwalkə] banda?

—A jo [jo], no.

6) —Has viscut a qualque ['kwalkə] altre poble a part de Campos?

—No, sempre he estat aquí.

7) —I has visitat altres bandes?

—Sí, però no per molt de temps, per nar-hi [nəri] a vorer-ho [vorəro] un dia.

8) —I quins són es pobles que més freqüentes?

—No ho sé, pentura Sa Ràpita, on nam a fer capxifos en s'estiu, i a Sa Coloni [kəloni].

9) —Molt bé. Quines són ses festes i es costums tradicionals des lloc on tu vius?

—Això és molt difícil... per exemple, ara tenim sa fira de ses vaques, que són dos dies de cap de setmana bastant divertits i que hi ha exposicions de vaques mallorquines [mə'ʎur'kinəs] i després d'altres animals autòctons i tot això i després *bueno*, tenim més fires.

10) —En s'estiu hi ha qualque ['kwalkə] festa tradicional que se faci a Campos?

—Sa de sa panxa rotja, i també hi ha molta festa, després tenim es quintos, que no fa molt que va passar lo des quintos, que és quan sa gent fa devuit anys i tot això.

11) —Molt bé. A tu aquestes festes t'agraden?

—Sí, són entretingudes i fan poble.

12) —I tu participes en aquestes festes? O domés hi vas?

—Hi vaig, hi vaig a voure mem què hi ha.

13) –I t’agrada participar?

—Sí, sí, som bastant participatiu, m’agrada, això.

14) –Tu saps gens quins són ets orígens de ses festes tradicionals des teu poble? Ho coneixes o en saps una mica...

—No, no conec tampoc... per exemple, sa fira de sa sobressada va ser un invent que se va... que és una fira com sa de ses vaques, va ser un invent, fa un parell [pə'rəj] d'anys, no és una cosa molt antiga, però bé. No... no conec, tampoc...

15) –I aquestes festes com han evolucionat en es llarg des temps? És a dir, tu saps gens si es teus padrins o es teus pares ho celebraven de sa mateixa manera que ho fas tu ara?

—No, no ho sé...

—No has xerrat gens amb ells, de...?

—No ho he demanat mai.

16) –Molt bé. Tu penses que ses tradicions des pobles s’estan perdent?

—Jo pens que sí, perquè sobretot amb s’arribada des sector terciari, tot això s’ha perdut molt, per exemple sa fira de ses vaques, s’agricultura i per això cada pic hi ha *menos* col·laboració per part des foravilers en dur vaques i de... per qualche ['kwalkə] banda motivar-los a seguir amb s’agricultura, perquè tot se du d’altres bandes, no se potencia [cultisme] sa producció mallorquina [mə'ʎur'kinə].

17) –Molt bé. I tu trobes que en es pobles se lluita per mantenir aquestes tradicions, i sa gent s’involucra i participa?

—Així mateix [siməteʃ] trob que sí, sobretot per... hi ha un esforç per... sobretot per sa gent que ho ha de preparar tot i s’organització i perquè se dugui a terme [cultisme] sa... aquestes festes i perquè sigui divertit i es poble tengui ganes d’assistir, perquè si no, si hi ha poca gent, no és divertit.

18) –I tu coneixes altres festes populars i tradicionals de Mallorca que també t’agradin?

—*Bueno*, hi ha [əa] festes que són populars a nivell [cultisme] de tot Mallorca i que normalment hi sol anar molta gent de tot es poble, com sa festa des moros i cristians, i... i no sé, també hi ha moltes vegades trobades de gegants i de xeremiers i tot això.

19) –I tu com penses que evolucionaran ses festes populars mallorquines [mə'ʎur'kinəs] en es futur? Trobes que aquests costums se mantendran o que se perdran amb so temps?

—Jo trob que se van perdent amb so temps, perquè cada vegada hi ha [ea] coses que se posen més de moda, que entretenen més sa gent, i aquestes festes populars van perdent protagonisme.

20) –Idoi moltes gracies. A tu t’agradaria afegir qualche ['kwalkə] altra cosa,... que vulguis...?

—No, és igual.

—Molt bé, idoi moltes gracies.

Subjecte 3

1) —Hola, bon dia!

—Bon dia.

2) —Quin és es teu nom?

—C.B.

3) —I quina edat tens?

—Setze.

4) —On [ə'von] vius?

—A Campos.

5) —I d'on [də'von] te diuen ['divən] ?

—De... *bueno*... de Can Gal·lerí.

6) —I has viscut a qualche [kwalkə] altre poble que no sigui Campos?

—No.

7) —I quins són es pobles de Mallorca que més sols freqüentar o visitar?

—Sa Coloni [kə'lɔni], Sa Ràpita.

8) —Molt bé. Quines són ses festes tradicionals des teu poble?

—Ehm... *pues*... sa fira de ses vaques, per maig, ses festes de sa [hipercorrecció] Mare de Déu d'Agost i bé... sa fira d'octubre, però... no crec que hi hagi res...

9) —I es patró de Campos?

—Sant [sən] Julià, se li diu.

10) —I per aquestes festes de Campos normalment quines tradicions se solen seguir? Què se sol fer?

—*Bueno*, eh... a sa fira de ses vaques hi ha vaques i sa més guapa guanya un premi ['premit]. I després hi ha es *tenderetes* i això, però... no hi ha gaire [intuïtivament correcte] cosa més.

—I a ses festes de s'estiu, què se sol fer?

—Hi ha [əə] es quintos, que estiren corda, i bé, aquestes coses. I... *después* hi ha ses festes, ses verbenes, i... un poc de *xiringuitos*, i això.

11) —I a tu t'agraden aquestes festes?

—Sí, a Campos... *Bueno*, ses festes.

12) —I t'agrada domés anar a mirar o t'agrada també participar, involucrar-te [involu'krərtə] i fer coses?

—Sí, segons de quines coses sí que particip.

—Com quines?

—L'any passat vaig [vaj] concursar a un concurs de síndries ['siɲdri], que havia que menjar sa més quantitat de síndria ['siɲdri] que poguessis amb un temps, amb altra gent. I també vaig [vaj] participar que havia que fer com a proves...

—Això quina festa era?

—Això era sa [hipercorrecció] Mare de Déu d'Agost, sa panxa rotja.

13) —Molt bé. I tu saps gens quin és s'origen de ses festes de Campos? Ara m'has dit festa panxa rotja. Panxa rotja... què és això de sa panxa rotja?

—Uf... això... no ho sé...

—No ho saps gens? I això de sa fira de ses vaques?, que hi ha molta gent que li crida s'atenció...

—Perquè... no ho sé... crec que no hi ha gaire pobles que duguin animals allà... però no ho sé... pentura ses vaques mos representen, a Campos.

14) —Molt bé. I tu com trobes o com saps que han evolucionat aquestes festes en es llarg des temps? T'han contat es teus padrins si ells les celebraven de sa mateixa manera, o ara se fan coses que abans no se feien...

—No ho sé...

—I tu penses que ses tradicions a Campos s'estan perdent?

—Un poc, sí.

—Per què trobes això?

—No ho sé, sa gent... és... no sé... és que *antes* es més vells se preocupaven més i els interessava més i ara es joves —jo també— lo que mos interessa és sa festa, no anar a veure una vaca.

—És a dir, a part de ses vaques també se fan festes i altres coses...?

—Sí.

—Independentment de sa part més tradicional.

—Sí.

15) —I tu penses que en general a Campos sa gent [jent] lluita i s'involucra per mantenir ses tradicions vives o que...

—Jo crec que no massa.

—...que les deixen més de banda?

—Jo crec que les deixen...

—I tu per què penses que passa això?

—Perquè sa societat [norma escola], no ho sé, no s'interessa molt per ses tradicions, ja hi ha moltes coses que se perden, i ningú fa res.

16) —I tu com trobes que en un futur se faran ses festes mallorquines [məʎur'kinəs]? Trobes que se mantendran es costums o trobes que se perdran?

—Jo crec que s'arribaran a perdre. *Bueno*, pentura no tot, però...

—Per exemple, ara tu fossis major, i li fes una entrevista an es teus néts, què trobes que me dirien, i els hi demanés com són ses festes de Campos, què trobes que contestarien?

—Que... no sé... jo crec que dirien que ha canviat molt, però també es padrins pentura sí que els hi agrada més, i no veuen ['vəvən] que ses coses poren canviar...

—Molt bé. Idoi ara te deix un petit espai per a tu, si t'agradaria afegir res més... Molt bé, idoi. Moltes gracies, està molt bé.

Subjecte 4

1) —Bon dia, quin és es teu nom?

—N.F.

2) —Quina edat tens?

—Setze.

3) —D'on [də'vɔn] ets?

—De Campos.

4) —D'on [də'vɔn] te diuen ['divən]?

—Crec que no me diuen ['divən] d'enlloc, però no ho sé.

5) —Molt bé. I has viscut a qualque ['kwalkə] altre poble a part de Campos?

—No.

6) —Quins són es pobles de Mallorca que més sols freqüentar?

—Ses Salines, Sa Coloni, Sa Ràpita... ja està.

7) —Molt bé. Quines són ses festes més tradicionals des teu poble?

—Sa fira de ses vaques, Mare de Déu d'Agost, sa fira d'octubre... poca cosa més.

8) —Molt bé. I normalment per aquestes festes quines són ses tradicions que se solen seguir?

—A sa fira de ses vaques hi ha ses vaques, es concurs de vaques, *es marató* de sa fira des maig, *después*... a sa [hipercorrecció] Mare de Déu d'Agost que hi ha ses corregudes de canyes, sa festa panxa rotja, no ho sé...

—I per sa fira... has dit que també hi havia fira d'octubre?

—Sí.

—I en aquesta fira d'octubre...?

—De sobressada... hi ha [əa] bé, se mostren es productes típics d'aquí... ensaïmades [ensi'maðəs]... se fa una rutapa en bicicleta [bi'jklətə] i en tren...

9) —Molt bé. I a tu t'agraden, aquestes festes?

—Sí, però no per sa tradició, sinó per ses festes, que mouen [mɔvən] trui.

10) —I en aquestes festes tradicionals tu hi sols participar?

—Sí.

—I què fas?

—Per exemple, no sé, a ses corregudes, com que vaig amb sa meva germana i això, *pues* sempre me fa gola i corr a vegades, *pues*...

—I en què consisteixen aquestes?

—*Pues* que hi ha [əa] unes canyes i corres [pàg. 58] una distància curta i se consisteix en agafar [gə'fa] sa canya i hi ha un premi ['premit] petit.

—Quin tipus de premi, normalment?

—No, juguetes...

—Per infants?

—Sí. Bé, i es més grans un pollastre.

11) —I tu coneixes gens quin és s'origen d'aquestes festes de Campos?

—Ses de Mare de Déu d'Agost... bé, ses de panxa rotja crec que és perquè deien [dæn] que com que eren pagesos sempre estaven amb sa panxa pe'n terra i se quedava rotja, però ses de Mare de Déu i això, no.

—I aquesta cursa d'agafar sa canya, saps gens què pot ser?

—Ni idea.

12) —I tu com trobes que han evolucionat aquestes festes en es llarg des temps? O com te contenen teus padrins que ho celebraven ells [els] fa uns anys, o tu quan eres petita mateixa, trobes que han canviat molt?

—No ho sé, però jo crec que abans sa gent feia [fəə] més poble, estaven més units i participaven més. Crec, però és que tampoc no sé...

13) —I tu trobes que ses tradicions en es poble en general s'estan perdent?

—Sí.

—Per què?

—No ho sé, ara, per exemple, jo crec que influeix més sa tecnologia, hi ha més coses importants abans [norma] de celebrar qualque ['kəlkə] tradició.

14) —I tu trobes que en es teu poble sa gent lluita per mantenir ses tradicions i participa?

—Participa gent, però si te fixes sempre són es mateixos que hi ha [əa] per enmig [pəm'miŋ]. Sa gent com a que s'aparta, no sé...

—**Ho deixa de banda.**

—Sí.

15) —I quines altres festes populars i tradicionals coneixes i t'agraden? D'altres pobles o altres festes que t'agradi anar...

—Es Cosso.

—**Què és això des Cosso?**

—Pues a Felanitx. Era crec *algo* pes toros, però tampoc no... és que no ho sé molt bé, jo hi vaig per sa festa, no ho sé.

16) —I tu com trobes que evolucionaran ses festes populars mallorquines [məʎur'kinəs] en es futur: trobes que se mantendran, viva sa tradició, o que amb so temps se perdrà?

—No ho sé, és que és molt difícil també mirar-ho [mirə'ro] perquè també si a vegades hi vas i hi segueixes nant, no saps sa tradició, però hi segueixes nant. És que no sé. Jo crec que sí que s'arribarà a perdre, però.

—**Bé idoi, moltes gracies i ara te deix un espai per a tu, si te fa ganes afegir qualque ['kwalkə] cosa més...**

—Hi pot haver més festes!

—**Molt bé idoi, moltes gracies.**

Subjecte 5

1) —Hola, bon dia.

—Hola.

2) —Quin és es teu nom?

—Maria [palatalització] À.

3) —Quina edat tens?

—Tretze anys.

4) —I d'on [də'von] ets?

—De Campos.

5) —Has viscut a qualque ['kwalkə] altre lloc que no sigui Campos?

—No.

6) —I quins pobles de Mallorca sols freqüentar?

—Campos!

7) —No sols anar...?

—Nam a comprar a Palma... poca cosa més...

8) —Molt bé. I tens quelques familiars a altres pobles...?

—Es meu *padrino* viu a Cas Concos. Tots ets altres viuen ['vivən] a Campos.

9) —Molt bé. Idoi quines són ses festes tradicionals des lloc allà on vius?

—Eh... sa fira, ses festes d'agost, i sa fira d'octubre.

10) —I quines són ses tradicions que se segueixen en aquestes festes? Tu què sols fer en aquestes festes amb sa teva famíli?

—Mmm... no sé, nam a vore-les [vorər'ləs], però jo que sé, ses festes d'agost se fan corregudes d'així de... que encalcn d'allò, què se diu? dallones, i...

—Què són "dallones"?

—Ses dallones, ses... ses dallones, que encalcn... no sé què se diuen ['divən]!

—Ses canyes.

—Això!

11) —Molt bé. I a tu t'agrada anar en aquestes festes?

—Sí.

—T'agrada encalçar canyes?

—Antes sí!

—Ara ja no hi participes?

—No.

—I què és això d'anar a encalçar canyes?

—Te posen unes canyes i tu has d'arribar i es primer que arribi se ne'ls du.

—S'endú què?

—S'endú sa canya.

—S'endú sa canya. És es premi ['premit], sa canya?

—No, un pollastre.

12) —Molt bé. I a tu t'agraden, aquestes festes?

—Sí.

13) —I t'agrada participar-hi, en ses festes?

—Sí.

—I com hi participes? Què t'agrada fer?

—No sé, hi vaig, ho mir, si hi ha qualche ['kwalkə] cosa que m'agradi la faig.

—És a dir, tu sols anar a passetjar.

—Sí.

14) —Però involucrar-te [invɔlʊkrər'tə] en, per exemple, a organitzar sa festa?

—No, no la solc organitzar [cultisme] si no la m'han mandada [concordança del participi amb el CD].

15) —I quin és s'origen de ses festes de Campos? El coneixes, tu? Vull dir per exemple sa fira d'octubre, o sa fira de ses vaques, ses festes de la Mare de Déu d'Agost...

—S'origen no el sé. Jo sé que se fa sa fira des maig i sa fira d'octubre.

16) —Molt bé. I a tu com te consta que aquestes festes han evolucionat en es llarg des temps? És a dir, es teus padrins te conten coses de *quant* eren petits, de si anaven a fira, si anaven a festes...

—No me conten si han anat a fira o no. Mu mare sí, i mon pare també, però es meus padrins no me conten...

—I què te conten ells, de com eren abans ses festes?

—*Hombre*, eren bastant millors que ara.

—I per què?

—Perquè ara hi ha [əa] més poques coses, no hi ha [əa]... no hi ha [əa] tantes coses com *antes*.

—Quin tipus de coses trobes que s'han perdut?

—No ho sé... què s'ha perdut?... Ara així, no sé...

17) —Bueno. I tu trobes que ses tradicions des poble s'estan perdent?

—Sí, perquè ara ja amb sa crisis tothom passa de tot, i no se fan tantes coses.

18) —I tu trobes que en general en es poble de Campos sa gent s'involucra i participa en ses festes perquè...

—Segons qui sí i segons qui no!

—I quin tipus de gent normalment trobes que se sol involucrar més?

—Sa gent que li agrada fer-ho, sa gent que no li agrada *pues* no ho fa!

19) —Quines altres festes de Mallorca coneixes i t'agraden?

—No sé, ses festes de Sa Coloni [kə'lɔni], o ses de Sa Ràpita, i...

—Aquestes.

—Sí.

—I què se sol fer en aquestes festes, per exemple?

—Hi ha *tenderetes*, hi ha atraccions, i coses divertides.

20) —Tu com penses que ses festes populars mallorquines [məʎur'kinəs] evolucionaran en es futur? És a dir, aquestes festes de Sa Ràpita i Sa Coloni, trobes que en un futur se continuaran celebrant de sa mateixa manera, han perdut s'essenci, què trobes?

—No sé, jo trob que... que pintura seguiran així, i que segons trobin els ['alzə] faran iguals o no. Jo esper que ho facin [fajn] iguals.

—**Molt bé, idoi t'agradaria dir-me qualche cosa més...? qualche anècdota...?**

—No... no sé cap anècdota, en passen molt poques.

—**Molt bé, idoi moltes gracies, en principi això és tot.**

—De res.

➤ **Parlants de Campos de més de 65 anys**

Subjecte 6

1) —Demana

—**Bon dia, idò.**

—Bon dia.

2) —**Què nomeu?**

—J.Puigserver [pujsər've] V.

3) —**I quina edat teniu?**

—Setanta-set.

4) —**D'on [də'von] sou?**

—De Campos.

5) —**I d'on [də'von] vos diuen ['divən]?**

—De Can Ronquet.

6) —**Heu viscut a qualche ['kwalkə] altre poble de Mallorca?**

—No.

7) —**I visitau altres pobles de Mallorca amb freqüenci?**

—Sí, passant amb sa dona nam per tots.

8) —**I quins són es que més visitau?**

—Llucmajor, Felanitx, Santanyí, que sa meua dona és de Santanyí, aquests són a prop, ara mos agrada molt anar a Inca, fins a Pollença, Alcudi... tot això feim.

9) —**Molt bé. I quines són ses festes i es costums tradicionals des lloc on [ə'von] viviu?**

—De Campos? Ses festes de la Mare de Déu d'Agost, sa festa grossa; llavonses hi ha Sant [sən] Julià, que és es patró, i llavò ses festes normals de per tot, són aquí.

10) —**I ses fires de Campos?**

—Ah *bueno*, ses dues fires! Sa fira d'octubre és una fira normal i llavò sa fira que ara hem feta, que és sa fira de maig, que diguéssim noltros... que hi ha ses vaques, però ja no queden vaques a Campos, n'hem de dur d'externes. Hi ha mostra de tot.

11) —I a vós vos agraden aquestes festes?

—Si m'agraden? Sí, lo que me cans i aviat me'n torn cap a ca nostra. Fiet, són coses de s'edat!

12) —I voltros domés en aquestes festes nau a vorer-les i a passetjar o també vos agrada implicar-vos [implikər'vos] i participar-hi [pərtisipə'ri] ?

—No, nam a vore'ls [vorəl'zə] i res més. A passetjar.

13) —A fer una volta. I coneixeu quin és s'origen de ses festes de Campos?

—S'origen? No.

—Per exemple, sa fira de ses vaques?

—*Bueno*, sí.

—Per què de ses vaques?

—Se va posar pentura fa vint anys. No hi era, aqueixa fira, la varen posar... un batle aquí va posar sa fira... com que ja hi havia moltes vaques a Campos va anar bé, i ara s'han anat ses vaques però a sa gent li agrada fira i fan aqueixa fira. Però hi ha més poques vaques que un temps.

—I per què no n'hi ha tantes, ara, de vaques?

—Perquè se lleven ses vaqueries. A Campos ja no en queden, sols. Perquè sa gent vol molt barato i val més fer-la que comprar-la [komprər'lə] feta, i ja no...

14) —I voltros trobau que ses festes de Campos han evolucionat molt en es llarg des temps? Veis una diferenci de com se celebraven quan vós éreu petit o ara?

—*Bueno*, sí i no, sa gent surt i fa aqueixes coses, lo que ses fires no eren tanta gent, perquè no hi havia tants de cotxos i ara hi ha més gent, per lo demás hi ha poc, hi ha poc.

15) —I vós pensau que ses tradicions des poble de Campos s'estan perdent?

—No ho sé, an això. No, se conserven. Hi ha gent jove que ho conserva i fan ball de bot, i fan aqueixes coses, i això se conserva.

16) —I en general a Mallorca, trobau que ses festes se perden o encara...?

—No, no.

—Se conserven?

—Se varen perdre bastant, però ara ho recuperen, ho recuperen.

17) —I pensau que a Campos sa gent s'involucra suficient i participa activament a ses festes i ses tradicions?

—*Bueno*, sa gent jove sí, sa gent d'edat si hi ha boleros o si hi ha una cosa, una funció de *teatro*...

18) —I quines altres festes coneixeu i vos agraden, en general, a Mallorca?

—Pues no ho sé, tot són fires que hi ha a Mallorca, no hi ha casi res més de festes i un poquet de *teatro*, però poc i res més; hi ha fires a Palma, n'hi ha sempre, però no hi nam per haver de tornar es vespre... això se considera un problema.

19) —I voltros com pensau que ses festes mallorquines [məʎur'kinəs] [A] evolucionaran en es futur? Trobau que se perdran?

—No, quedarà un *grupo*, com aquí hi ha dos *grupos* que ballen ball de bot i fan això. Ara, sa gent normal i corrent de vegades quan hi ha [əja] aquests balls que s'acaba llavonses a darrere fan per ballar tothom i així mateix [siməteʃ] n'hi ha, de joves que ballen, però no fa llarg, tampoc.

20) —Però s'esperit de sa festa, com vós heu dit, ara per exemple ses vaques de Campos, ara no n'hi ha, de vaques; què serà d'aquesta fira si ja no hi ha vaques?

—No ho sé, no ho sé... jo no som *adivino*... no ho sé, això...

—Idoi bé, moltes gracies i vos agradaria afegir qualque ['kwalkə] cosa més? Ara vos deix un espai per si...

—No, no, que vagi bé... Ja és tot?

—Sí, sí, sí. Molt bé, moltes gracies.

Subjecte 7

1) —Hola, bon dia.

—Bon dia.

2) —Quin és es vostro nom?

—M.B.G.

3) —I quina edat teniu?

—Setanta-set.

4) —De quin poble sou?

—De Campos.

5) —I d'on [də'von] vos diuen ['divən]?

—De Can Burguera.

6) —I heu viscut a qualque ['kwualkə] altre poble que no sigui Campos?

—No, sempre a Campos.

7) —I heu visitat altres pobles de Mallorca amb freqüenci?

—No, no gaire...

—Normalment sempre soleu...?

—Sí, sí, no gaire [ús intuïtiu correcte, a diferència dels joves].

8) —Quines són ses festes més tradicionals de Campos?

—La Mare de Déu d'Agost, ses fires... i no sé què més.

9) —I per aquestes festes quines tradicions se solen realitzar?

—Ah, això se fa més per joves i jo... no t'ho puc dir, és vera [ər'vərə] [rotacisme] [A].

—Però per exemple se fan... es pregó...

—Sí, per la Mare de Déu d'Agost fan un pregó.

—Fan concerts...

—Fan concerts,...

—A sa fira, per exemple, quines...?

—Fan concerts, ses bandes de música te... per exemple, ara no sé si és avui que s'han d'ajuntar... no sé si és avui o no... Campos i un altre poble i han de fer un concert [obertura màxima de ε]... i llavonses hi ha [əa] unes coses que se diuen ['divən][A]... no sé què se diu perquè jo ja no ho sé, an això... que ses qui se'n cuiden na Margalida Tro i na Magdalena de sa coral.

—I què fan mostres de cant...?

—Sí, me pens que és això. Però jo no hi vaig.

10) —I ses fires de Campos, quines són?

—Ses fires de Campos hi ha [əa] sa fira de ses vaques, que hem feta ara, i llavonses, a s'octubre, n'hi ha una altra que se diu sa fira de Campos i es de Campos treuen ['trɛvən] lo que fan.

—I aquesta fira de ses vaques? A tothom li crida molt s'atenció que se faci a Campos una fira de vaques. Per què se fa una fira de vaques?

—Perquè un temps n'hi havia moltes, he sentit a dir. Jo no els he vistes... però un temps hi havia més trui de vaques, i ara no n'hi ha tantes, vénen ses d'altres pobles.

11) —I a voltros vos agraden aquestes festes que se fan a Campos?

—Sí que m'agraden! Però no hi vaig!

12) —Idò no hi participau?

—No, no, perquè ja tenc molts d'anys.

13) —I sabeu quin és s'origen d'aquestes festes?

—Ai no, reina!

14) —I aquestes festes voltros quina evolució veis que han tengut en es llarg des temps, és a dir, com se celebraven quan vós éreu petita i com se celebren ara? Hi ha molta diferència?

—Un temps hi havia [əj'viə] sa fira i domés hi havia [əj'viə] sa fira de s'octubre i si vien de comprar qualche ['kwalkə] cosa, tothom esperava per sa fira. No és com ara, que qualsevol [kwalsə'vɔl] hora ho poren comprar i qualsevol [kwalsə'vɔl] dissabte. I un temps a Campos hi havia moltes de tapareres i ses

al·lotes anaven a collir [ku'i] tàperes i llavonses en venir sa fira se porien [pu'riən] comprar lo que volien [vu'liən], un vestit o una joia [ˈʒɔiə] o una cosa d'aquestes. Però jo a collir tàperes hi he anat molt poc, perquè és una feina molt mala de fer...

—Molt feixuga?

—Sí... domés hi nava per noltros.

—És a dir que veis que ha evolucionat.

—Ara ja no hi ha tapareres.

—I sa fira de ses vaques fa poc que se fa?

—I no t'ho puc dir, pentura fa devers deu o [dɛvɔ] dotze anys, o... no ho sé, no t'ho puc dir.

15) —Pensau que ses tradicions des poble de Campos s'estan perdent?

—Ses antigues sí, perquè ara ja són... ja van... duen es *mando* es joves i ja van més a lo seu.

—I què fan es joves?

—No ho sé, se passetgen molt! I molt bé que fan!

16) —Pensau que, en general, en es vostro poble sa gent [jɛnt] lluita per mantenir ses tradicions?

—Sí, jo crec que sí.

—Sa gent s'involucra i participa?

—Jo crec que sí, i ara pentura un poc més que un temps. Me pens que ara pareix que es joves —o no tan joves, pentura— s'han posat més as mig [ər'miŋ] perquè torni venir un poquet lo d'enrere. Però serà [si'ra] mal de fer, això.

—Per què trobau que serà mal de fer?

—I perquè no ho sé!

17) —I quines altres festes coneixeu, en general [jənə'ral] , a Mallorca?

—Ai, a Mallorca no t'ho puc dir...

—Altres fires...

—Ses fires que fan en ets altres pobles i ses festes que fan, que solen ser en s'estiu...

18) —Quines d'aquestes festes vos agraden o visitau?

—Jo domés som de Campos, no he sortida [sur'tiðə] [concordança subjecte amb participi femení. Tret genuí que s'està perdent] de Campos. No he anat mai de festa perquè *quant* era jove no s'usava, això de sortir i nar-se'n a un altre poble. Sempre he estat dins sa roqueta.

—Fer poble...

—Sí, fer poble.

—Idoi voltros com pensau que aquestes festes mallorquines [məʎur'kinəs] evolucionaran en un futur, trobau que se mantendran es costums o que se perdran amb so temps?

—No sé què te tenc que [molt freqüent] dir!

—Lo que trobeu.

—Jo voldria [vul'dria] que tornàssem gafar un poquet lo d'enrere i que seguíssem. Pareix que hauria d'anar així, però es joves d'avui sou de diferentes idees que noltros, no ho sé...

—Sí... molt bé, idoi ara vos deix un espai per si vos agradaria afegir qualche cosa més.

—Ai reina meva, no sé què te tenc que [molt freqüent] dir més!

—Lo que volgueu, i si no ja està i moltes gracies!

—És que jo no sé què te tenc que [molt freqüent] dir...

—Ja està bé així, moltes gracies.

Subjectes 8 i 9

1) —Vostè sabia dir-me com se feien ses matances un temps i si ha canviat gaire?

—Lo de ses matances no s'ha canviat, lo que un temps no se feia [fəə] sobrassada de vi, no se feien aquestes coses que ara se fan. Però ses matances se fan un ribell de carn magra amb un poc de *grassa*, poca, que és sa que té a damunt ses espatles es porc, perquè s'altra no serveix. Sa *grassa* de per aquí no és s'apropiada. I... d'això se fa sa sobrassada, i de ses cuixes... de sa carn bona, no de sa carn dolenta. I es botifarrons [butifə'rons] se fan de galtes, sang, coses que siguin més sanguinoses: de ses espatles, que sempre són més sanguinoses, i com més carn tenguin, millor però, n'hi ha que hi posen —o normalment s'hi posa— un tros de fetge, lo que són... coses que tenguin sang, en es botifarrons [butifə'rons].

2) —I se feien [fəən] es dematí? Molt dematí, molt dematí?

—Sí, se feien [fəən] molt dematí; amb fosca.

3) —A diferenci d'ara? És igual que ara? O partien abans [norma], ets homos, a cercar es porc?

—No, partien... ets homos s'aixecaven més prest i se n'anaven i mataven es porc. Com que no hi havia [noj'viə] res que fer per ses dones, perquè... en no ser fer es budells [bu'ðels] nets, i es budells [bu'ðels] nets ja els ['əlzə] tenien fets de sa carnisseria [kənnisə'ria] *antes* perquè si no bastaven es des porc, viem de *mester* budells [bu'ðels].

4) —I quan arribaven, se començava a trossejar?

—I *quant* arribaven, es porc ja l'obrien, *quant* arribaven, es porc... llavò no és com ara, que el duen de ca n'Andreu, llavò tothom engreixava es porc en es seu corral... en es seu corral, no en es corral de...

—No a ca altre.

—No, no, no. Es porc, en es seu corral.

5) —I se feien [fəən] allà, ses matances?

—I se feien [fəən] allà ses matances. Es dematí, per berenar, se feia [fəə] frit de sang, frit de frit des que feim ara, amb taiadetes de fetge i de... de tot, i llavonses se feia [fəə] frit de llom. Tres frits!

—Això per berenar?

—Per berenar. I per dinar, se feia [fəə] s'arròs, normalment se feia [fəə] bullit d'ossos...

—Des mateix porc?

—Des mateix porc. I un aguiat de pilotes. I a dins aquest *burill* hi posaven una pilota per persona, grossa, que tenia es mateixos *condimentos* de ses pilotes petites però era una pilota grossa, perquè la posaven per cada persona que hi havia i domés n'hi donaven una. Però era més una pilota de llavò que ses d'ara. En es bullit feien tres plats es dematí...

6) —I tres plats es migdia. I sopàveu, també, es vespre?

—Això era es sopar.

—Però com que hi ha gent que els hi allarga molt fins es vespre...

—Els allarguen fins es vespre perquè quan vien mort es porc torraven, es dematí.

7) —I era es berenar?

—I... no, llavò es berenar era quan donaven es tres frits i eren la una, o les dotze, i...

—S'allargava?

—S'allargava. Ho allargaven [əvə'lar'gavən] així. I es *puestos* feien [fəən]... però normalment se feia [fəə] arròs... però a qualche ['kwalkə] *puesto* feien [fəən] sopes seques *en ves d'arròs*... [əŋ'verdə] això era lo que *dependia* de la casa...

8) —...de lo que volien fer. I sempre solien fer-se pes gener?

—No, se feien més prest. Per sa fira... per sa fira, s'octubre, ja se feien [fəən] matances. Se feien [fəən] més prest que ara, ses matances. Sa carn, s'estotjava [lèxic antic] un poc de carn per poder menjar una taiada qualche dia... qualche dia, perquè en aquell [ə'kel] temps no era com ara, que hi ha taiades cada dia... s'estotjava es llom, ara te diré, o un tros de carn, perquè no puriem menjar carn cada dia, en aquell [ə'kel] temps era un *gasto* molt gros, això.

9) —Se guardava per tot s'hivern?

—Se guardava [gor'davə] per molt de temps, se guardaven [gor'davən] totes ses ventresques des porc perquè no hi havia res pus que menjar, saps què te dic?, i si no guardaven qualche ['kwalkə] cosa des porc... i domés mataven un porc, i via de bastar per tot l'any! També hi ha això que dir: taiaven prim!

10) —I per quants s'havia de repartir, per tots, també?

—Ara si érem, noltros a ca nostra érem sis i matàvem un porc i mos bastava [morbəs'tavə] de cap a cap d'any. I perquè mos bastava [morbəs'tavə]? Perquè ho allargàvem [və'ɫə'gavəm]... mu mare quan pastava feia [fəə] una coca, un altre dia feia [fəə] una esclafada per menjar amb pa amb oli, llavò se deia...

11)—No és com ara, que se menja molt més aviat, pentura.

—Ah, ara se menja molt bé, perquè tot és a base de dobbés. I llavò no, no era a base de dobbés. No hi havia dobbés i no hi havia menjar. Es pa? Comptat, una llesca perhom i *punto*. No hi havia ningú que estàs gras.

12)—No se comprava cada dia?

—No se comprava cada dia.

—Idoi això: això eren ses matances d'un temps. Tot era a base de no gastar. En es bullit, un moneato. Tot era a base de no gastar.

13)—I de guardar-ho tot.

—I de guardar-ho [gordə'ro] tot. I llavonses, quan venia sa Corema, penjaven una bubota a sa perxa, i fins que s'havia acabat sa Corema, no hi havia ningú que pogués anar a tair un trosset de sobrassada.

14)—Una bubota què és? Una sobrassada?

—Què se deia [dəə], què se deia [dəə]? Què se deia [dəə] lo que penjaven a sa perxa?

—eh?

—Sa Jaia [ʒəə] Corema?

— Sa Jaia [ʒəə] Corema! Penjaven una Jaia [ʒəə] Corema! Feien una bubota, la penjaven, i que no hi hagués ningú que anàs a tair [tea] una mica de sobrassada. En aquell [ə'keɪ] temps, allò era sagrat.

15)—Tots es divendres, o tots ets...?

—No, no! Cada dia!

— Cada dia!

— I no saps perquè feien [fəən] això?

16)—Perquè?

—Perquè tanmateix no arribaven en es cap de s'any.

17)—Aah... no bastava?

—No bastava, i així penjaven sa bubota allà... sa bubota!, no era cap bubota, era sa Jaia [ʒəə] Corema.

Això era sa miseri que ho feia [fəə] fer, saps què te dic?

18)—Perquè fes bastar.

—I bastava. Perquè en no tenir-ne [tənɪn'nə], *pues* no anaven a comprar-ne [komprən'nə] pus.

19)—Com ara, més o manco.

—Ara jo, a ca nostra, no vaig [vəj] veure entrar una taiada [tə'aðə] de *jamón* mai, ni *serrano* ni de cap casta. Menjàvem lo des porc, o pa amb oli... noltros encara érem des qui tenien, perquè estàvem a Sa Canova i puríem matar una porcelleta i puríem matar una altra cosa, perquè teníem molts d'animals, però qualcú ['kwəlkʊ] els veia *canutas*. Quan pastava, mu mare, feia [fəə] pa per tota sa setmana. Quan pastava, feia [fəə] una coca, o dues...

20)—De lo que sobrava?

—No, així com les volia [əlzəvu'liə] fer, amb verdura, o així com fos. Però sa coca, saps on la mos n'havíem [mornə'viam] d'anar a menjar? En es corral.

21)—Per què?

—Perquè hi havia molta de gent a defora que no podia [pu'riə] menjar perquè no tenia, i a noltros mos deia [mor'dəjə]: anau per favor a menjar-vos [mənʒər'vos] sa coca en es corral que no vos vegiguen [vor'vəʒiɣən] [A]menjar coca o els n'haureu de donar.

22)—Passaven *canutas*...